

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338.242

Білоусов О.М.,
доктор економічних наук, професор
професор кафедри міжнародних економічних
відносин та економічної теорії,
Міжнародний університет бізнесу і права

Bilousov Oleksiy,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Chair of International
Economic Relations and Economic Theory,
HEI "International University of Business and Law"

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

Білоусов О.М. Формування державної інвестиційної політики в будівельній галузі. У статті розглянуто економічну сутність інвестиційної політики та особливості інвестиційно-будівельних процесів у національній економіці, механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в будівельній галузі в умовах ринкової економіки, обґрунтовано концептуальні засади та чинники формування й реалізації інвестиційної політики в будівельній галузі, удосконалення державної інвестиційної політики в будівельній галузі в контексті соціально-економічного розвитку України. Розглянуто вплив інвестиційної політики на розвиток інвестиційних процесів у будівельній галузі України, вплив інвестиційної політики на активізацію інвестиційного потенціалу будівельної галузі, основні пріоритетні напрями вдосконалення формування та реалізації державної інвестиційної політики в будівельній галузі із застосуванням інструментарію моделювання, необхідність застосування державно-приватного партнерства як перспективного інструменту реалізації державної інвестиційної політики в будівельній галузі.

Ключові слова: будівельна галузь, інвестиційна політика, інвестиційні процеси, інвестиційний механізм, розвиток будівельної сфери, інноваційний розвиток.

Белоусов А.Н. Формирование государственной инвестиционной политики в строительной отрасли. В статье рассмотрена экономическая сущность инвестиционной политики и особенности инвестиционно-строительных процессов в национальной экономике, механизм государственного регулирования инвестиционной деятельности в строительной отрасли в условиях рыночной экономики, обоснованы концептуальные основы и факторы формирования и реализации инвестиционной политики в строительной отрасли, совершенствование государственной инвестиционной политики в строительной отрасли в контексте социально-экономического развития Украины. Рассмотрено влияние инвестиционной политики на развитие инвестиционных процессов в строительной отрасли Украины, влияние инвестиционной политики на активизацию инвестиционного потенциала строительной отрасли, основные приоритетные направления совершенствования формирования и реализации государственной инвестиционной политики в строительной отрасли с применением инструментария моделирования, необходимость применения государственно-частного партнерства как перспективного инструмента реализации государственной инвестиционной политики в строительной отрасли.

Ключевые слова: строительная отрасль, инвестиционная политика, инвестиционные процессы, инвестиционный механизм, развитие строительной сферы, инновационное развитие.

Bilousov Oleksiy. Formation of the state investment policy in the construction industry. The article deals with the economic essence of investment policy and features of investment and construction processes in the national economy, the mechanism of state regulation of investment activity in the construction industry in a market economy, the conceptual foundations and factors of formation and implementation of investment policy in the construction industry, improving the state investment policy in the construction industry in the context of socio-economic development of Ukraine. The active growth factor of one of the most complex in nature and vital neces-

sity in the structure of the national economy of Ukraine – the construction sector is innovative development, which is implemented in a regulated process of innovation. The crisis phenomena that are observed in Ukraine can and should give impetus to the innovative development of the construction sector, the creation of prerequisites for the re-orientation of public policy to the widest possible use of innovation, in particular, through the improvement of institutional levers and regulatory instruments at all levels. Significant achievements in these areas remain insufficiently studied issues related to the regulation of innovative development of the construction sector as part of the national economy. In particular, it is necessary to clarify the specifics of the manifestation of the principles and priorities of innovative development of the construction sector at the state and regional levels; the role and essence of public-private partnership in the form of common modern institutions that can contribute to the innovative development of the construction sector of the national economy; methods of creation, organization and implementation of programs of innovative development of construction. The influence of investment policy on the development of investment processes in the construction industry of Ukraine, the influence of investment policy on enhancing the investment potential of the construction sector, the main priorities for improving the formation and implementation of state investment policy in the construction industry using the tools of simulation, the need of public-private partnerships as a promising tool for implementing the state investment policy in the construction industry.

Key words: construction industry, investment policy, investment processes, investment mechanism, development of the construction sector, innovative development.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що відбуваються у національній економіці, потребують від економічної науки формування нової парадигми функціонування інвестиційної політики. У сучасних умовах однією з найбільш вагомих за своєю соціальною спрямованістю та інвестиційною місткістю належить будівельна галузь. Відповідно, інвестиційні процеси в будівельній галузі є важливою складовою частиною інвестиційної діяльності. Вони забезпечують відтворення основних засобів окремих суб'єктів господарювання, галузей, регіонів та національної економіки шляхом нового будівництва, розширення, реконструкції та технічного переоснащення діючих підприємств. У процесі здійснення виробничої діяльності будівельних підприємств інвестиційні ресурси перетворюються в об'єкти основного капіталу, що забезпечує реалізацію потенціалу будівельної галузі у формуванні виробничих фондів інших галузей економіки [2].

Вирішення державою довгострокових завдань соціально-економічного та інноваційного прогресу країни зумовлює необхідність ствердження пріоритетності стимулювання інвестиційної активності як основи збільшення надходжень ресурсів для розвитку національної економіки. У сучасних кризових для економіки умовах активізація інвестиційної діяльності можлива лише на основі налагодження ефективного механізму реалізації державної інвестиційної політики, який, з одного боку, ґрунтувався би на активній стимулюючій ролі держави в інвестиційних процесах, а з іншого – передбачав би диверсифіковану систему заходів щодо регулювання інвестиційної активності в різних сферах національної економіки.

Водночас, ефективність впливу інвестиційної політики в будівельній галузі на соціально-економічний розвиток економіки значною мірою залежить від досконалості методів регулювання інвестиційних процесів та їх відповідності сучасним потребам. У цьому контексті зростає роль наукових підходів до розроблення виваженої і релевантної до галузевих особливостей та динамічних змін зовнішнього середовища інвестиційної політики, а також виявлення основних чинників її впливу на розвиток інвестиційних процесів у будівельній галузі. Обґрунтування шляхів підвищення ефек-

тивності управління інвестиційними процесами в будівельній галузі відноситься до числа найважливіших напрямів досліджень проблем інвестиційної політики.

Водночас розмаїття моделей державної інвестиційної політики, використаних у різних країнах світу, зумовлює потребу концептуальної визначеності саме української моделі, формування механізму реалізації державної інвестиційної політики, адаптованого до конкретних соціально-економічних умов [5].

Незважаючи на значні напрацювання в дослідженні принципових питань активізації інвестиційної діяльності, залишається не досить розкритою та обґрунтованою низка наукових і практичних проблем, зокрема в інвестиційно-будівельній сфері: формування сприятливого інвестиційного середовища; обґрунтування системи заходів державного регулювання щодо активізації інвестування в будівництві, вдосконалення методів стимулювання інвестування, налагодження системи вибору та реалізації інвестиційних проєктів на основі економічної ефективності та ін.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Науковці приділяють достатню увагу проблемам функціонування інвестиційної політики, осмисленню цивілізаційних зрушень, інноваційного розвитку інвестування. Гносеологічними джерелами є положення економічної теорії, що розглядають взаємозв'язки ресурсних і результативних параметрів економічного розвитку: теорії накопичення, відтворення, економічної динаміки, економічного зростання розкриті в роботах О. Амоші, А. Асаула, В. Базилевича, З. Варналія, О. Гаврилюка, В. Геєця, Б. Губського, А. Даниленка, А. Дуки, Є. Панченка, В. Савченка, О. Гонти, А. Пересади, Л. Гемньової, В. Тропіної, В. Федоренка, А. Чухно. Значний внесок у дослідження процесів формування та реалізації інвестиційної політики здійснили такі зарубіжні вчені, як Дж. Бейлі, В. Бланк, Ф. Блек, Р. Григорі, Дж. Гелбрейт, С. Шмідт та ін.

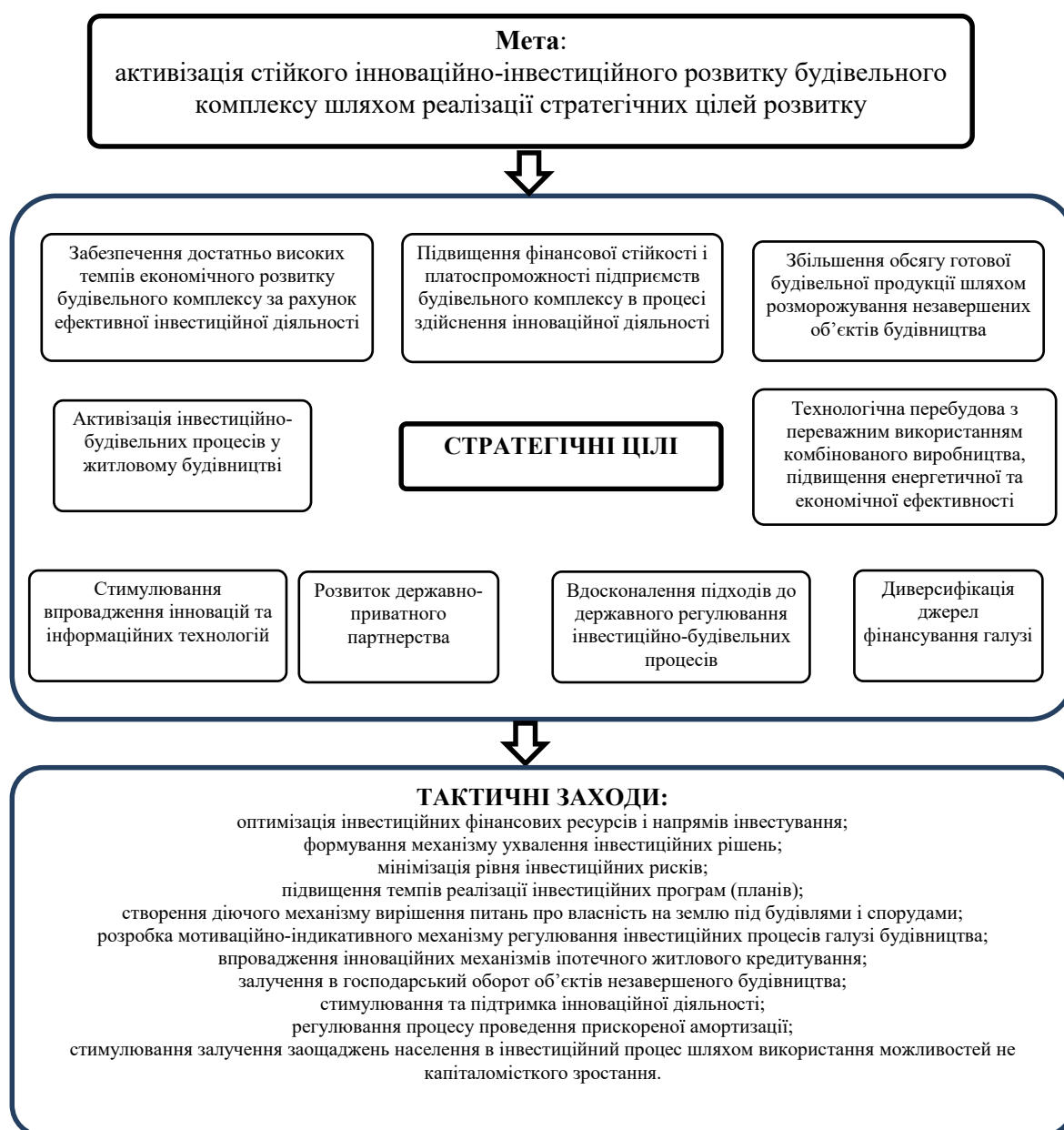
Високо оцінюючи достатній рівень напрацювань багатьох учених, теоретико-методичних питань, практичних розробок у питаннях управління інвестиційною діяльністю, цілу низку аспектів зазначеної проблематики в досліджувальній галузі щодо формування та реалізації інвестиційної політики держави вимагають та вдосконалення поглибленого дослідження нових

підходів до вирішення проблеми активізації інвестиційної діяльності і виявлення шляхів виходу з тривалої інвестиційної кризи. [9]

Формування завдання дослідження. Дослідити сутність, структуру та особливості функціонування інвестиційно-будівельної сфери, систематизувати фактори та інструментарій державного стимулювання інвестиційної активності національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будівельна сфера являє собою систему організації бізнес-процесів із регулювання будівельної діяльності і формування інвестиційного клімату з урахуванням загальнодержавних інтересів, особливостей та потреб регіону. серед основних елементів – об'єктів будівельного комплексу – слід відзначити: інвесторів, підрядчиків, проектні інститути, виробників будівельних матеріалів та будівельних машин, а також

транспортно-логістичні компанії. За роки проведення реформ істотно поглибилася диспропорція у розвитку будівельної індустрії на регіональному рівні. Застаріла і вузькоспеціалізована економічна база будівництва на більшості територій держави не відповідає сучасним темпам розвитку галузі в її індустріальних центрах і не використовує весь наявний потенціал. Факт, що будівельні організації, які приділяють велику увагу інвестиційно-інноваційному розвитку, стають конкурентоспроможнішими, є очевидним. У фірмах, де цим процесам не приділяється належної уваги, настає край компетентності. Ця межа перешкоджає розвитку і зменшує ступінь досяжності державного регулювання будівельних підприємств. Досвід роботи будівельної сфери в ринковій економіці не такий великий, щоб розглядати процеси, які відбуваються, як тенденцію, і тому важливе значення має реалізація методів держав-

Рис. 1. Пріоритетні напрями реалізації інвестиційної політики в контексті інноваційно-інвестиційного розвитку будівельного комплексу

ного регулювання інвестиційного розвитку будівельної сфери, насамперед програмно-цільового (рис. 1).

Економічна сутність інвестиційної політики та особливості інвестиційно-будівельних процесів у національній економіці визначена основними методами та інструментами державного регулювання інвестиційної діяльності в будівельній галузі в умовах ринкової економіки та концептуальними засадами та чинниками формування й реалізації інвестиційної політики в будівельній галузі [1].

Узагальнення наукових підходів щодо дослідження сутності та особливостей інвестиційної політики в будівельній галузі здійснене на основі [6]:

1) систематизації основних завдань держави щодо формування та реалізації інвестиційної політики в будівельній галузі, а саме: подолання інвестиційної інертності суспільного виробництва та житлового будівництва; підвищення інвестиційної привабливості галузі; забезпечення сприятливого інвестиційного клімату для вітчизняних та іноземних інвесторів; розвитку інвестиційного партнерства в реалізації інвестиційно-будівельних процесів; забезпечення економічної, інвестиційної та екологічної безпеки на всіх стадіях інвестиційно-будівельного циклу; нарощування виробничих потужностей будівельної індустрії на інноваційній основі;

2) визначення чинників прямого та опосередкованого впливу на функціонування інвестиційної політики в будівельній галузі (інституційні, економічні, соціальні);

3) групування етапів формування інвестиційної політики в будівельній галузі.

Інвестиційна політика в будівельній галузі розглядається як сукупність чітко визначених на законодавчому рівні концептуальних положень та комплексу стратегічних і тактичних заходів їх реалізації з метою регулювання інвестиційно-будівельних процесів у досліджуваній галузі відповідно до національних економічних інтересів держави.

Механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в будівельній галузі, основною метою якого є активізація інвестиційного потенціалу шляхом досягнення необхідного рівня якості інвестиційно-будівельних процесів та їх відповідності актуальним потребам національної економіки, на основі узагальнення особливостей функціонування будівельної галузі (багатовимірність, продукція будівельної галузі є нерухомою; тривалий процес будівництва обумовлює існування значного часового лагу між процесами інвестування та отримання прибутку, динамічність, стохастичність діяльності учасників, розпорошення функціональних обов'язків між різними фірмами під час реалізації інвестиційно-будівельних проектів, складність побудови господарських зв'язків).

Під державним регулюванням інвестиційної діяльності в будівельній галузі варто розуміти сукупність методів прямого і непрямого впливу та методи інфраструктурного регулювання держави на розвиток інвестиційно-будівельних процесів із використанням інструментів законодавчого, адміністративного та економічного регулювання для забезпечення їх ефективного функціонування та розвитку [7].

Дослідження впливу інвестиційної політики на розвиток інвестиційних процесів у будівельній галузі України – це сучасний стан розвитку будівельної галузі в контексті реалізації державної інвестиційної полі-

тики, вплив національних інвестиційних проектів та державних інвестиційних програм на розвиток будівельної галузі, вітчизняний та зарубіжний досвід регулювання інвестиційних процесів у будівництві.

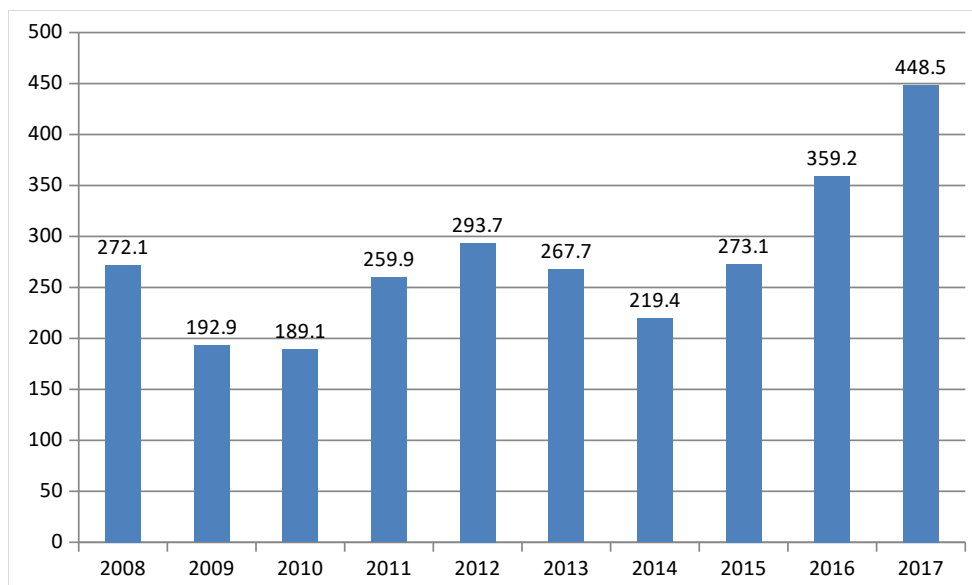
Досвід економічно розвинених країн доводить, що інноваційний розвиток будівельної сфери залежить від особливостей його регулювання. За рівнем і формами підтримки в світовій практиці присутні методи активного державного втручання, децентралізованого регулювання і змішані. Доведено, що останні виявляються найбільш доцільними до запровадження у інноваційний розвиток будівництва в Україні і досягаються комбінацією двох стратегій: планомірного посилення будівельних норм та системи створення спеціальних інституцій за безпосередньої участі держави. При цьому основними напрямками імплементації світового досвіду до регулювання інноваційного розвитку будівельної сфери України визнані: активна участь держави у процесі інноваційного розвитку будівництва через пряме фінансування, надання фіскальних пільг, створення інфраструктури інноваційної діяльності; інституціоналізація будівельної сфери шляхом створення будівельних кластерів за безпосередньою участі держави; участь будівельних підприємств у міжнародних науково-технічних відносинах через спільні програми, проекти, конкурси; нормування і гнучка нормативна регламентація будівництва.

Проаналізуємо оцінку ефективності державного регулювання інвестиційно-будівельної сфери України, обсяги інвестування економіки, структуру інвестиційних джерел, забезпеченість інвестиційної активності в країні як пріоритетних завдань модернізації національної економіки [7].

Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні характеризується низьким рівнем валового нагромадження основного капіталу, що значно поступається показникам докризового рівня і не відповідає потребам забезпечення розширеного економічного відтворення. Світова фінансова криза призвела до значного зниження інвестиційної активності в Україні: в 2009 р. обсяги інвестування в основний капітал скоротилися на 41,5% порівняно з 2008 роком. Темпи відновлення інвестиційної активності в посткризовий період свідчать про недостатній рівень інвестиційних ресурсів для модернізації економіки (рис. 2) [8].

Стагнаційні тенденції інвестиційної діяльності були зумовлені її спадом у переробній промисловості на 13,4%, торгівлі – на 25,2%, будівництві – на 17,8%, фінансовій діяльності – на 21,3%. Обсяги залучення капітальних інвестицій підприємств України у 2017 році становлять 448,5 млрд. грн., що становить 80% до відповідного періоду 2016 року.

У 2017 р. інвестиційні процеси активізувались і випереджали загальноекономічну динаміку. Приросту капітальних інвестицій у 2017 році досягнуто в 19 регіонах України. Найбільш активно у 2017 році освоювалися капіталовкладення в Кіровоградській області (168,7% порівняно з відповідним періодом попереднього року), Одеській (157,1%), Полтавській (149,0%), Донецькій (136,4%), Київській (136,3%), Тернопільській (135,7%), Харківській (134,3%), Рівненській (133,6%), Луганській (129,4%), Волинській (128,2%). Найбільший спад інвестиційної активності відбувся у Хмельницькій області (82,0%).

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій в національну економіку України (млрд. грн.)

Основні тенденції розвитку інвестиційної активності в Україні: погіршення структури інвестування промислового виробництва; недостатні темпи нарощування та нераціональна структура залучених в українську економіку іноземних інвестицій; низький рівень валового нагромадження основного капіталу; нераціональна структура інвестицій в основний капітал за сферами економіки із надто високою часткою фінансово-посередницьких секторів.

Диференціація підходів до державного регулювання інноваційного розвитку за напрямками досліджень залежно від характеру досліджень дала змогу визначити системи пріоритетів регулювання інноваційного розвитку будівельної сфери: фундаментальні, які складаються з інновацій, що повинні запроваджуватися на кожній стадії будівельного процесу; прикладні, які відповідають пріоритетам інноваційного розвитку України.

Система пріоритетів інноваційного розвитку будівельної сфери складається з проєктів і напрямів, які містять у собі синергетичний ефект і розраховуються шляхом комбінації оцінки потенційного економічного ефекту від упровадження інновацій (з урахуванням ризику) з бальною оцінкою інноваційних проєктів, тобто встановленням максимально можливої суми (або частки) балів кожному з оцінюваних показників, якими можуть бути кошторисна вартість, застосування новітніх будівельних матеріалів та інноваційних технологій будівництва, досвід спорудження інноваційних об'єктів, термін виконання замовлення, експлуатаційні витрати завершеного об'єкта тощо [4].

Дослідження впливу інвестиційної політики на функціонування будівельної галузі дало можливість визначити основні причини, які стримують інвестиції в зростання будівельного виробництва та технічне переоснащення будівельної галузі: нестабільність політичної ситуації, тіньові та різного роду спекулятивні процеси в інвестиційно-будівельній сфері, високі податки та ризики інвестиційної діяльності, велика вартість позикового капіталу і складність отримання кредиту,

а також інші чинники, що характеризують інвестиційний клімат України як несприятливий. В контексті вищезазначених причин інвестиційна політика в будівельній галузі повинна органічним чином поєднувати інструменти державного впливу та дерегуляції з метою створення сприятливого інвестиційного середовища як для вітчизняних, так і для іноземних інвестицій.

Фактори, які позитивно вплинули на активізацію інвестиційних процесів: збільшення обсягів інвестування підприємствами зі власних джерел внаслідок покращення їхнього фінансового стану; відновлення позитивної динаміки промислового зростання; активізація внутрішнього інвестиційного та споживчого попиту внаслідок зростання доходів населення; поступове подолання кризових тенденцій у будівельній галузі, що здійснює мультиплікативний ефект на інші галузі; підвищення привабливості вітчизняного акціонерного капіталу внаслідок зниження вартості українських активів під впливом фінансово-економічної кризи.

Водночас недостатній рівень інвестиційної активності на сучасному етапі в будівництві не дає змоги цій сфері виконувати важливу інвестиційно-генеруючу функцію для всієї національної економіки. З цим обґрунтовано систему заходів щодо активізації інвестиційної діяльності в будівництві: концентрацію державних інвестицій на об'єктах, що забезпечують впровадження нових територіально будівельних принципів, архітектурно-будівельних систем, технологічних, об'ємно-планувальних і конструктивних рішень; підвищення рівня координації і якості управління інвестиціями, що реалізуються в межах адресної інвестиційної програми та державних цільових програм; формування ринку інноваційно-орієнтованих інвестиційних проєктів; розроблення механізмів участі держави в інвестиційних проєктах нефінансовими вкладеннями у вигляді об'єктів інтелектуальної власності; активізація діяльності державних інвестиційних компаній щодо відбору та фінансування на зворотній основі інвестиційних проєктів будівництва [5].

Динамізм інвестиційно-будівельної сфери потребує перманентної оцінки наявного фінансового потенціалу. Фінансовий потенціал інвестиційної активності як сукупності фінансових можливостей її забезпечення, що визначаються обсягом фінансових ресурсів інвестиційного спрямування, інтенсивністю та ефективністю їх використання на макро-, мезо- й мікрорівнях економічної системи.

Державна регуляторна політика щодо інвестиційно-будівельної сфери має бути спрямована на вдосконалення правового регулювання адміністративно-господарських відносин у галузі будівництва, зменшення державного впливу на діяльність господарюючих суб'єктів, ефективну реалізацію механізмів державного управління та їх модернізації відповідно до умов соціально-економічного розвитку.

Невід'ємними складниками регуляторної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері має стати підготовка, прийняття та відстеження результативності регуляторних актів, а також, з одного боку, спрощення дозвільної процедури в галузі будівництва, а з іншого – підвищення відповідальності основних суб'єктів за реалізацію завдань усіх етапів інвестиційного процесу. В основу державного регулювання інвестиційної активності в сучасних умовах інноваційно-інвестиційного розвитку України має бути покладено принцип випереджаючого зростання високотехнологічного виробництва з концентрацією інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках інноваційного та науково-технічного розвитку інвестиційно-будівельної сфери.

Опанування досвіду національного проектування зарубіжних країн виявило проблему відсутності адекватної українському адміністративному і бізнес-середовищу. Моделі регулювання інвестиційних процесів у галузі будівництва, яка б забезпечувала узгодженість дій держави та приватного сектору економіки на підґрунті відповідно застосовуваних регуляторних механізмів, інформаційних інтервенцій, інституційних важелів (зокрема – державно-приватного партнерства), інфраструктурного інвестування тощо.

Необхідно особливо підкреслити обов'язкову наявність технічного регламентування інвестиційно-будівельних процесів у вигляді єдиного документу, який бажано запровадити в Україні шляхом розроблення та прийняття його на рівні національної економіки. У становленні такого механізму технічного регулювання ми бачимо один із факторів оптимізації функціонування інвестиційної діяльності в будівельній галузі України.

Антикризове регулювання будівельної галузі варто розглядати у двох аспектах: як складник державного регулювання галузі, що являє собою сукупність методів, форм і засобів впливу держави на соціально-економічну систему з метою реалізації макроекономічних цілей; як функцію державного управління, що реалізується через проведення антикризової політики, спрямованої на вирішення проблем економічного розвитку окремих галузей [3].

Ефективність антикризового регулювання будівельної галузі економіки залежить від основних складників: інституційних умов розроблення та реалізації антикризових стратегій, програм, планів; протистояння зовнішнім впливам, викликам глобалізації та позиціонування України в процесах міждержавного антикризового регулювання; методологічної та наукової основи антикризового регулювання національної економіки. Антикризове регулювання будівельної галузі здійснюється

безперервно в усіх фазах економічного циклу в межах економічної стратегії держави.

Процес формування сприятливого інвестиційного клімату інвестиційно-будівельної сфери передбачає такі етапи: підвищення інвестиційної активності інвестиційно-будівельної сфери, скорочення часового лагу між інвестиційною привабливістю та інвестиційною активністю, підвищення інвестиційної привабливості інвестиційно-будівельної сфери. Стратегічний потенціал інвестиційно-будівельної сфери дасть змогу не тільки сформувати сприятливий інвестиційний клімат інвестиційно-будівельної сфери, але й реалізувати інвестиційну політику України.

Висновки. Особливості функціонування будівельної галузі національного господарства зумовили необхідність удосконалення методів прямого і непрямого впливу, доповнюючи їх методами інфраструктурного регулювання держави та інструментів (законодавчого, адміністративного та економічного регулювання) інвестиційної політики в будівельній галузі, що дало змогу запропонувати механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в будівельній галузі, основною метою якого є активізація інвестиційного потенціалу шляхом досягнення необхідного рівня якості інвестиційно-будівельних процесів та їх відповідності актуальним потребам національної економіки.

В основу формування та реалізації інвестиційної політики в будівельній галузі покладена цілісна система принципів, цілей, інструментів, заходів досягнення цілей, очікуваних результатів та впливу управлінської системи. Застосування на практиці запропонованої концепції має забезпечити: регулювання та стимулювання інвестиційно-будівельних процесів, прогнозування стратегічних напрямів інвестиційної діяльності побудованих на основі лібералізації системи державного регулювання з урахуванням зміни соціально-виробничих чинників, що впливають на розвиток національної економіки, визначення необхідного обсягу інвестицій, облік та контроль результатів управління інвестиційно-будівельними проектами.

Аналіз впливу інвестиційної політики на розвиток інвестиційно-будівельних процесів національної економіки виявив дефіцит інвестиційних ресурсів та неефективність використання наявного інвестиційного потенціалу галузі, що зумовлено змінами у соціально-економічних потребах суспільства та пріоритетах здійснення інвестиційної політики в галузі будівництва. Основні причини, які стримують інвестиції у зростання будівельного виробництва та технічне переоснащення будівельної галузі, полягають у такому: нестабільність політичної ситуації, тіньові та різного роду спекулятивні процеси в інвестиційно-будівельній сфері, високі податки та ризики інвестиційної діяльності, зростання вартості позикового капіталу та складність отримання кредиту, а також інші чинники, що характеризують інвестиційний клімат України ж несприятливий. З огляду на загальнодержавну значущість реалізації інвестиційної політики в будівельній галузі, слід зазначити, що вона повинна органічним чином поєднувати інструменти державного впливу та дерегуляції з метою створення сприятливого інвестиційного середовища як для вітчизняних, так і для іноземних інвестицій.

Держава має активно стимулювати інвестиційний процес різними формами та інструментами впливу. До

основних форм слід віднести податкове стимулювання, фінансове стимулювання, інфраструктурне забезпечення. Отже, регулювання інвестиційної діяльності здійснюється за допомогою: системи податків, податкових пільг і ставок, диференційованих за суб'єктами й об'єктами оподаткування; проведення кредитної та амортизаційної політики; надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик; державних норм і нормативів; державних замовлень (контрактів); антимонопольних заходів; роздержавлення і приватизації; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; політики ціноутворення; проведення експертизи проєктів; інших заходів. Антикризове регулювання інвестиційно-будівельної сфери залежить від інституційних умов розроблення та реалізації антикризових стратегій, програм, планів; протистояння зовнішнім впливам, викликам глобалізації та позиціонування України в процесах міждержавного антикризового регулювання; методологічної та наукової основи антикризового регулювання національної економіки.

Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні характеризується низьким рівнем валового нагромадження основного капіталу, що значно поступається показникам докризового рівня і не відповідає потребам забезпечення розширеного економічного відтворення. Світова фінансова криза призвела до значного зниження інвестиційної активності в Україні. Процес відновлення інвестиційної активності розпочався із суттєвим відставанням від динаміки економічного зростання, темпи свідчать про недостатній рівень інвестиційних ресурсів для модернізації економіки. Визначено такі основні сучасні тенденції розвитку інвестиційної активності в Україні: погіршення струк-

тури інвестування промислового виробництва; низькі темпи відновлення та нераціональна структура залучених в українську економіку іноземних інвестицій; низький рівень валового нагромадження основного капіталу; нераціональна структура інвестицій в основний капітал за сферами економіки, із надто високою часткою фінансово-посередницьких секторів.

Стратегічні напрями удосконалення формування та реалізації інвестиційної політики в будівельній галузі мають базуватися на: збільшенні обсягу готової будівельної продукції шляхом розморожування незавершених об'єктів будівництва; активізації інвестиційно-будівельних процесів у житловому будівництві; розвитку державно-приватного партнерства; підвищенні привабливості галузі шляхом забезпечення ефективного використання інвестиційного потенціалу, що зумовлює необхідність запропонованої системи заходів щодо пріоритетних напрямів реалізації державної інвестиційної політики в контексті соціально-економічного розвитку будівельної галузі.

Необхідність впровадження механізму державно-приватного партнерства доведено на основі систематизації принципів розвитку інвестиційно-будівельних процесів через призму стратегічних напрямів функціонування інвестиційної політики України як перспективного інструменту її реалізації, що дає змогу оптимізувати і підвищити ефективність бюджетних витрат, стимулювати процеси активізації інвестиційної діяльності в будівельній галузі через проведення масштабних модернізаційних інвестиційних проєктів в різних секторах економіки України. Послідовне впровадження забезпечить збільшення обсягів залучених інвестицій, ефективне їх використання з боку як держави, так і приватного інвестора.

Список використаних джерел:

1. Анищенко В.О. Роль інвестиційної активності в забезпеченні інноваційно-орієнтованого економічного розвитку / В.О. Анищенко та ін.; за ред. Л.С. Ладонько. Ніжин: ТПК «Орхідея». 2013. 546 с.
2. Андреева В.Н. Активизация процессов инвестирования коммунального хозяйства региона. *Менеджмент міського і регіонального розвитку* : матер. міжнародн. наук.-практ. конф. Харків, 28–29 березня 2013 р. Харків : ХНАМГ, 2013. С. 94–95.
3. Басенко К.О. Пріоритетні напрямки удосконалення інвестиційної політики в будівельній галузі в контексті соціально-економічного розвитку України. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2014. № 2(22). С. 47–55.
4. Кирилук Ю.В. Форми державного стимулювання інвестиційної діяльності. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2013. № 1. С. 23–30.
5. Лукашина М.В. Стратегічні напрями розвитку інвестиційно-інноваційного підприємництва. *Економіка прогнозування*. 2008. № 5. С. 48–52.
6. Ремньова Л.М. Основні чинники впливу інвестиційної політики на розвиток інвестиційних процесів в будівельній галузі. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2014. № 1(21). С. 53–59.
7. Семенов В.Ф. Інституційні зміни та інноваційний розвиток будівельної, сфери національної економіки. *Науковий журнал «Сталий розвиток економіки»*. 2014. № 1(23). С. 116–123.
8. Україна у цифрах у 2017 році: статистичний збірник / за ред. Вернера І.Є. Київ: Державна служба статистики України. 2018. 541 с.
9. Чекулаєва О.Д. Механизм государственного регулирования инновационного развития строительной сферы. *Науковий журнал «Проблеми економіки»*. 2014. № 1. С. 88–94.
10. Шаповаленко Д.О. Оцінка інвестиційної активності та можливості залучення інвестицій для комунальних підприємств. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 1(74). С. 117–131.

References:

1. Anyshchenko V.O. (2013) *Rol' investytsiynoyi aktyvnosti v zabezpechenni innovatsiyno-orieniovannoho ekonomichnoho rozvytku*. [Role of investment activity in providing innovation-oriented economic development] Nizhyn: TPK "Orkhidea"/ (in Ukrainian)
2. Andreeva V.N. (2013) *Aktyvyzatsyya protsessov ynvestirovanyya kommunal'noho khozyaystva rehyona* [Activization of the process of investing in the municipal utilities of the region]. Proceedings of the *Menedzhment mis'koho i rehional'noho rozvytku* (Ukrainian, Kharkiv, March 28–29). pp. 94–95.

3. Basenko K.O. (2014) Priorytetni napryamky udoskonalennya investytsiynoyi polityky v budivel'niy haluzi v konteksti sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Priority directions of improvement of investment policy in the construction industry in the context of socio-economic development of Ukraine]. *Naukovyy visnyk ChDIEU*. pp. 47–55.
4. Kyrylyuk Yu.V. (2013) Formy derzhavnoho stymulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti [Forms of state stimulation of investment activity]. *Naukovyy visnyk ChDIEU*. pp. 23–30.
5. Lukashyna M.V. (2008) Stratehichni napryamy rozvytku investytsiyno-innovatsiynoho pidpryyemnytstva [Strategic directions of development of investment-innovative entrepreneurship]. *Ekonomika prohnouzuvannya*. pp. 48–52.
6. Remn'ova L.M. (2014) Osnovni chynnyky vplyvu investytsiynoyi polityky na rozvytok investytsiynykh protsesiv v budivel'niy haluzi [The main factors of influence of investment policy on the development of investment processes in the construction industry]. *Naukovyy visnyk ChDIEU*. pp. 53–59.
7. Semenov V.F. (2014) Instytutsiyni zminy ta innovatsiynyy rozvytok budivel'noyi, sfery natsional'noyi ekonomiky [Institutional changes and innovative development of construction, sphere of national economy]. *Naukovyy zhurnal "Stalyy rozvytok ekonomiky"*. pp. 116–123.
8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2018) *Ukrayina u tsyfrakh u 2017 rotsi* [Ukraine in numbers in 2017], Kyiv.
9. Chekulayeva O.D. (2014) Mekhanyzm hosudarstvennoho rehulyrovannya ynnovatsiynoho rozvytyya stroytel'noy sfery [The mechanism of state regulation of the innovative development of the construction sector]. *Naukovyy zhurnal "Problemy ekonomiky"*. pp. 88–94.
10. Shapovalenko D.O. (2016) Otsinka investytsiynoyi aktyvnosti ta mozhlyvosti zaluchennya investytsiy dlya komunal'nykh pidpryyemstv [Assessment of investment activity and investment attraction opportunities for utility companies]. *Naukovyy visnyk Poltav'skoho universytetu ekonomiky i torhivli*. pp. 117–131.